

V. TÁRSULATUNK ÚJ KIADVÁNYAI.

Mióta társulatunk „országos érdekű kutatások és közlemények“ czímén a törvényhozás által megszavazott évi segélyben részesül, a melyet csakis ezen kijelölt célra fordít, s a mióta ezzel kapcsolatban a „nyílt pályázatok“ gyakorlatát léptette életbe, — azóta a speciális kutatásoknak és közleményeknek is tágabb, azelőtt nem reményelt terök nyílt társulatunk kebelében. Az egyenes megbízások, a „nyílt pályázatok“ útján készült és munkában levő dolgozatok* első sorban tisztán tudományos irányú speciális művek, de — habár e sorozat maig tényleg még csak 4 kötetből áll — máris vannak közöttük olyanok, a melyek nemcsak a szaktudóst, hanem azt a közönséget is érdekelhetik, a mely szereti figyelemmel kísérni egyes tudomány-ágak fejlődését vagy a hazai nevezetesebb felfedezések tudományos méltatását. A sorozatot 1874 tavaszán Stahlberger Emil „árapály a fumei öbölben“ czimű speciális tárgyú munkája nyitotta meg; „ezt csakhamar követte, még ugyanazon év nyarán, Krenner József kisebb munkája, „a dobsinai jégbarlang“ leírása (színes rajzlapokkal), mely nemcsak a nevezetes barlang keletkezése történetét világítja meg s a tünemény tudományos szempontból valószínű magyarázatát adja, hanem egyszersmind kalauzál is szolgálhat a barlang látogatói számára, magában foglalván a barlang leírását, népszerű modorban tárgyalva s a kellő felvilágosító ábrákkal ellátva.

1875 végén és 1876 legelején e sorozat ismét két munkával gyarapodott: az egyik „Magyarország pók-faunája“ I-ső kötet, Herman Ottótól, a másik „Magyarország bodobácsféléinek magánrajza“, Dr. Horváth Gézától.

Saját kiadványainkról ezideig nem közöltünk ismertetéseket e közlönyben s megelégedtünk azzal, hogy megjelenéseket a füzetek borítékán jelentettük, magáról a művek tárgyról úgy is nyújtván némi tájékozódást, a „társulati ügyek“ rovatában megjelent jegyzőkönyvi kivonatok. Nehány tagtársunk azonban kérdést intézett hozzánk, vajjon mért történik ez, holott ama művek közönsége első sorban nyilván azon körből kerül ki, mely e közlönynek is közönségét képezi s így némi joggal kívánhatná, hogy legalább lényegileg tudomása legyen e kiadványok tartalmáról. E kívánságnak az alábbi sorokban igyekszünk eleget tenni. Elve is megjegyezzük azonban, hogy csak rövid, lehetőleg tárgyias ismertetésekre szorítkozunk, épen a mennyi e művek tartalmának és irányának jellemzésére elegendő. Herman és Horváth munkáik után röviden érintjük Proctor Richard „Más világok mint a mienk“ czimű művét, mely szintén a közelebbi napokban jelent meg s a „természet-tudományi könyvkiadó vállalat“ most folyó hároméves cyklusának első kötetét képezi.

* * *

* E dolgozatok részletes összeállítását l. a jelen füzet „társulati ügyek“ rovatában, a januári közgyűlésen felolvasott titkári jelentésben.

I.

„MAGYARORSZÁG PÓK-FAUNÁJA.“

A k. m. természettudományi társulat megbízásából írta HERMAN OTTÓ, a m. nemz. muzeum segéd-őre. I. kötet. Általános rész. Három könyomatú táblával. Nagy negyedrcű kiadás, kéthasábosan magyar és német nyelven. 119 és XIX. lap. Budapest, 1876. Bolti ára 2 frt. 50 kr. Társulati tagoknak 1 frt. 80 kr.

Habár az általános tudományosság szempontjából egyenlő értékűnek kell is tekintenünk mindazon eredményeket, a melyek valamely előbb ismeretlen vidéket nyitnak meg előttünk, mégis a magunk speciális szempontjából tekintve kétszeres érdekű előttünk az oly dolgozat, melyer azéért hazánk kutatásának eredményeivel ismert meg bennünket. Herman munkája az utóbbiak sorába tartozik; de azon felül még két más szempontból is érdekelhet bennünket: egyik, hogy oly állatosztálylyal foglalkozik, a melynek kutatására és megismertetésére eddig nálunk igen kevés figyelem fordított, a másik, hogy a szokásos faunistikai munkáktól jelentékenyen elüt. Nem pusztán a vizsgálatok és gyűjtemények rendszeresen összeállított eredményeit adja, hanem legelsőben is, első kezdetéből indulva ki, megismerteti a tárgyat és a szó szoros értelmében *bevezeti* a szakot, melylyel foglalkozik.

Hazánkban az első kimerítőbb munka e téren, s a magyar araneológiának alapvető műve. Hogy a maga elé tűzött célt lehetőleg elérje, igyekszik is megfelelni mindazon kellekeknek, a melyek egy ily munkától várhatók s a melyek képesek lehetnek arra, hogy a tudomány ez ágát ne csak elismerésre segítsék, hanem híveket is hódítsanak neki s megkedveltsék.

Tartózkodás nélkül kimondhatjuk, hogy szerzónk kezében e tárgy — bármily kevéssé műveltetett is eddig a mi körünkben — igen háladatossá vált. És előadása ép oly szerencsés, mint maga a felfogás, melylyel tárgyról a száraz kér-

get lehántania sikerült: távol tartja magát minden elvontabb magyarázattól, beszél úgy, a mint laikusoknak beszélni szokás, kikkel valami tárgyat meg akarunk kedveltetni s a kiket ezen a révén lassanként akarunk rábirni arra, hogy idővel maguk is tüzetesebben foglalkozzanak a tudománnyal.

Saját érdeme, hogy erre a czélra oly érdekes módon tudta felhasználni mindazon vonzó részleteket, melyeket a pókok élete oly bőségesen nyújt.

E kötet csak bevezető része (első kötete) a szerző nagy terjedelmű munkájának, melyben „Magyarország Pók-faunáját“ kimerítőleg tárgyalja. A második kötetben lesznek a részletes leírások; míg e most megjelent kötet az *általános részt* foglalja magában, a mely nemcsak a szakembereket, hanem a művelt közönséget is érdekelheti.

Előszava és bevezetése után, első szakaszában az *irodalmat* ismerteti az ókortól a legújabb időkig s egyszersmind közbeszöve a különböző időkben uralkodott felfogásokat és fejlődéseket tárgyalja; második szakasza az *alukkal és a külső szervezettel* foglalkozik, megismertetve a pók testének egyes részeit és szerveit, a fonó- és szövőszervek alkotásával, rendeltetésével és működésével együtt. Harmadik szakasza, a munkának legkimerítőbb és legváltozatosabb része, az *életmód jelenségeit* tárgyalja; a fejlődés legelső kezdetétől, a petétől indul ki, s lassanként vezet be az olvasót a legérdekesebb részletekbe: a vedlések, a megcsonkított részek helyreépítése, a tartózkodás, az alak és színezet, a szövésfonás (műosztón és jelenségei), a pókok lakásai és építményei, a táplálkozás és a nemzedékek sora, a vándorlás (őszi fonál, ökörnyal, bükanyál) jelenségei s a pók szerepe a természet háztartásában következnek egymásután kimerítően és igazán vonzó modorban előadva. Ha e részre nézve észrevételünk van, az mindenesetre az, hogy a szerző egy pár helyen a munka keretére hivatkozva elhallgat némely megfigyeléseket, melyeket pedig a már eddig

haladott olvasó szívesen venne, még ha egy kissé részletesebb magyarázatot igényelnének is. — E szakaszhoz van csatolva, mint bezáró részlet, „a magyar pókfajok földrajzi elterjedésének áttekintése“ a nevezetesebb lelhelyek felsorolásával.

E munka összekapcsoló láncszemet képez azon kutatási övben, mely északnyugatról délkelet felé terjeszkedett; kiindult Svécziából és Angliából, kiterjedt Franciaországra, Németországra s az újabb időkben Olaszországra; idegen kutatók buzgalma meghódítá részben Spanyol-, Orosz- és Görögország anyagát is. *A magyar föld* azonban, és az a tér, mely a Bosporus, Adria, Alduna és a Balkán felsziget által határoltatik, *mind- eddig jóformán ismeretlen maradt*, s a kevés adat, mely e területekről bejutott a tudomány évkönyveibe, sokkal csekélyebb, semhogy e területek jellemére világosságot vethetett volna. Ezeket hozza fel a szerző többek között annak indokolására, hogy „egy magyar pók-fauna egészen helyén van.“ A munka végén közölt összeállításból, ma hozzá tehetjük, hogy a magyar föld ez első behatóbb átkutatásra ép oly gazdag, sőt aránylag még gazdagabb eredménnyel dicsekedhetik, mint a melyet Angol- vagy Svédország, nem is az első, hanem hosszabb ideig tartó kutatások után felmutathattak.

A szöveg magyarázatainak megvilágítására e kötethez 67 ábra van csatolva 3 táblára csoportosítva, melyek Herman Ottó saját rajzai.

*

Érdekelni fogja talán e füzetek olvasóit, ha saját rövid ismertetésünk kiegészítésére ide igtatunk egy pár töredéket két elsőrendű araneologus levélből, a kik Herman munkájának tudományos becséről nyilatkoztak.

Dr. Thorell T. tanár, ki ez idő szerint az upsalai egyetemen Linné tanzékiét foglalja el s egészsége helyreállítását Bogliascóban (Genua mellett) keresi, Herman Ottóhoz írt levélből a következőket vesszük át: „Tegnap vettem kezemhez szép munkáját: Magyarország

pókfaunája I., a melyet a társulat volt szíves átküldeni; és sietek, hogy Önnek e kedves és nagybecsű adományért legbensőbb köszönetemet nyilvánítsam. Az igaz, hogy még csak egy — a kisebbik — részét olvastam el és még sokáig el-tart örömöm e mű tanulmányozásán: de már eleget láttam, hogy azon fáradságot és gondot megbecsülhessem, a melyet ön e műre fordított és szívből kívánhassak szerencsét azon nagy szolgálathoz, a melyet ön a tudománynak s különösen az ön által oly forrón szeretett hazájának tett.

Az egész mű terve nekem szerfelett tetszik, és az a friss, élénk stílus nagyon is elő fogja segíteni azt, hogy műve népszerűvé váljék s a pókok tanulmányozását és általában a természettudományok mivelését Magyarországon felébressze. Elképzelhetem örömét, midőn oly sok és nagy fáradozások után munkásságának gyümölcsét is láthatja! Előtem valóban megfoghatatlan, miként készülhetett el vele oly rövid idő alatt!!

Természetes, hogy a második kötetet a legnagyobb érdeklődéssel várom, s reménylem és kívánom, hogy ez a rész is gyorsan és akadálytalanul meg fog jelenni.“ . . . .

Dr. K o c h L a j o s, ki a leiró araneologia terén első tekintélynek van elismerve, következőleg ír: „Fogadja őszinte, legszívesebb köszönetemet munkája közléséért, melyet sorról sorra, folyton növekedő érdeklődéssel végig tanulmányoztam; épen az olvasás gondossága okozta azt, hogy mindaddig hirt nem adtam, minthogy így, az év változásakor, különben is ritkán akadt egy-egy órámmal, a melyet kellő nyugalommal az ön érdekes megfigyeléseimnek tanulmányozására fordíthatam. Az eddig írt araneologiai munkák egyikében sem tárgyaltattam a pókok életmódja oly behatóan, oly éles elmével mint az ön művében; s e mellett nem egy új, szerfelett fontos észleletet közöl, olyat, a mely közel huszonöt évi tanulmányozásom közben még a magam figyelmét is kikerülte. (Itt némely észleletet emlit fel és folytatja:) . . . Csak az ma-

rad még hátra, hogy arról biztosítsam, miszerint én s velem a német birodalom valamennyi tudósa, épen úgy mint Thorell barátunk, az ön hazája tudományos fejlődését — úgy a mint az szeméink láttára évek óta hatalmasan előhaladt — a legőszintébb rokonszenvvel fogadjuk, s minden lépését, a melylyel előre tör, a legnagyobb örömmel üdvözöljük.* . . .

II.

MAGYARORSZÁG BODOBÁCSFÉLÉINEK MAGÁNRAJZA. [Monographia Lygaeidarum Hungariae.] A k. m. természettudományi társulat megbízásából írta HORVÁTH GÉZA, orvos- és sebésztudor stb. Egy színes nyomású táblával. Nagy negyed. 109 és VII. lap. Budapest, 1875. Bolti ára 2 frt. 50 kr.; társulati tagoknak 1 frt. 80 kr.

E nagy szorgalommal, az anyag és irodalom alapos ismeretével készült mű igen fontos és becses követ képez a magyar fauna lassan emelkedő épületében. A tudományos módszer szabályainak szigorú alkalmazásával, kizárólagosan szakemberek számára íratott ugyan, de az általános rész úgy készült, hogy a laikust is bevezeti a tárgyak ismeretébe.

Az általános rész mindenekelőtt a tárgyalat állatcsalád systematikus helyét jelöli ki; ezután tüzetesen tárgyalja a külszervezetet s e tárgyalást megfelelő rajzokkal is támogatja; tömör képét nyújtja a belszervezetnek, az átalakulásnak, az életmódnak; különösen gondot fordít a földrajzi elterjedésre, párhuzamba tevéen Magyarország Lygaeidáit tizenhét politikailag elkülönített, átkutatott terület hasonló állataival. Minthogy a párhuzamba tett területek majdnem egész Európát s azonkívül Kis-Ázsiát és Algeriát is felölelik, lehetségessé vált azon érdekes és fontos tétel felállítása: miszerint a magyar birodalom faunisztikai tekintetben s határozottan jellemzett egységet képez s mint ilyen külön magyar fauna-terület nevezete alá foglalható.

Ezek után teljes jegyzékét adja azon irodalomnak, mely magyar Lygaeidákat

is tárgyal s átmenyen a systematikus részre, melyben anyagát csoportosítja s végre részletezi.

A fajok leírását latin és magyar nyelven adja, nagy gondot fordít a synonymikára és eddig ismeretes lelhelyekre. A kimutatott fajok száma száz. A tizenhat ábrát feltüntető tábla az orismológián kívül három új faj ú. m.: *Plinthisus hungaricus* Horv. *Pachymerus validus* Horv. és *Emblethis ciliatus* Horv., továbbá egy állandó válfaj: *Icus augularis* var. *hungaricus* és végre három nevezetesebb faj: *Dimorphopterus Spinolae*, *Blissus Doriae*, *Plinthisus longipennis* és és *Eromocoris icuanensis* képet hozza. A rajzokat Herman Ottó készítette és Hartinger bécsi udv. műintézete sokszorosította.

III.

MÁS VILÁGOK MINT A MIENK: A világok sokasága, a legújabb tudományos vizsgálatok fényénél tanulmányozta PROCTOR RICHARD. Fordította Dr. Császár Károly; a fordítást átvizsgálta Szily Kálmán. Hét műlappal és 7, a szöveg közé nyomott fametszetű ábrával. 16 nyomtatott iv, 240 és XVI. lap. Budapest, 1875. Kiadja a k. m. természettudományi társulat. (Az 1875-ik évi könyvilletmény első kötete a „természettudományi könyvkiadó vállalat” aláírói számára.)

Proctor könyvét e munka fordítója a magyar kiadáshoz írt előszavában következőkép ismerteti:

„Népszerűen írt csillagtani munkában épen nem szegény a világirodalom, sőt hazai irodalmunkban is akadnak efféle többé-kevésbé sikerült kísérletek; de mind eme műveknek közös hiányok az, hogy a physikai tudományok legújabb vívmányait, egyrészt korábbi keletük miatt számba nem vehették, másrészt szerzőik többnyire megelégedtek a csillagos ég tüneményeinek leírásával, kevesebbet tördve azoknak magyarázatával. Proctornak „Other worlds than ours” című munkája, melyet olvasóink most magyar

fordításban vesznek, nem egy tekintetben üt el az eddigi népszerűen irt csillagtani kézikönyvektől. Az úgynevezett populáris vezérfonalak többnyire bőbeszédűek és kerülők a szorosan vett tudományos fejtegetéseket; Proctor mindenütt a legújabb tudományos álláspontból indul ki és vonzó előadása által észrevétlenül tudományos speculációkba viszi az olvasót, melyek lassanként egészen új világot tárnak föl előtte; sőt a szakavatott olvasó is legtöbbször örömmel mélyed el az eddigi nézeteivel ellentétes fejtegetések- és következtetésekbe. Művének ez előnye kiválóan két körülményből fejthető meg. Proctor először mint szaktudós elismerést vivott ki magának exact munkálataival: a „Saturnus és rendszere“ fölött végrehajtott vizsgálatainak sora, a csillagos ég abroszának elkészítése, mely hosszas fáradtsággal és kitartó buzgalommal volt csak végrehajtható, tiszteletre méltó nevet szerzett neki szaktársai előtt. Azután élénk képzelő tehetsége, erős logikája, mely az egymásnak látszólag ellentmondó tanúbizonyosságokat minden oldalról vizsgálat alá veti és meggyőző következtetésekre vezet ott is, hol egyébként kétely támadhatna, egyszerű és mégis folyvást vonzó írásmódja, melylyel a százszer elmondottakat is az újság ingerével képes adni, igaz lelkesedése a tudomány vívmányai iránt és benső elismerése a legcsekélyebb tudományos munkálal iránt, mely ilyenkor melegebb hangot kölcsönöz elmékedéseinek, magasztosabb gondolatokat sugall tollába, mély tisztelete, melylyel a régi idők hagyományai és az átöröklött felfogások iránt viseltetik, öntudatos óvakodása népe legszentebb érzelmeinek botor sértegetésétől: mindezek oly tulajdonságok, melyek Proctort hazájában kiváló népszerű íróvá teszik, s működésének az újabb tudományos eszmék elterjesztésében, meggyökereztetésében tetemesen nagyobb hatást biztosítanak, mint a minőt honfainál akkor érhetne el, ha némely német népszerű író példáját követné, kik a tudománynak azzal vélnek szolgálatot tethetni, hogy gúnykaczajjal rontanak neki

az átöröklött felfogásoknak s botor kezekkel marczangolják az emberiség nagy többségének legszentebb érzelmeit. Proctor jól érti, hogyan férközhet a természettudományi író az angol olvasó közönségnek nemcsak agyához, hanem szívéhez is. Az angol irodalom ez okon köszönhet is neki már több e nembeli dэрék művet. Azonban ezeket az eszmék gazdaságában, a meglepő új nézetek sokaságában és az újabb tudományos kutatások nagyobb mérvű földolgozásában és népszerűsítésében a „más világok mint a miénk“ jóval felülmúlja, és — a miért és munka a szakférfiút is érdekelletölti — itt szedi rendszerbe a folyóiratokban szétszórvaközzetett és az elfogadottakkal ellentétes nézeteit. Ilyenek például a bolygórendszer keletkezéséről felállított, a Laplace-féle hypothesisit fenyegető meteor-elmélet, melyet Proctor e művében nagy részletességgel fejteget, a Herschel-féle csillagrendszerrel merőben ellentétes hypothesis, ezzel kapcsolatban a ködfoltok mibenlétét az eddigiektől különböző módon fejtegető előadása stb. Mindez eléggé igazolja a Természettudományi Társulat könyvkiadó bizottságának törekvését, hogy Proctor e könyvét a magyar olvasó közönségnek is hozzáférhetővé tegye.“

Tartalma a következő fejezetekből áll: Bevezetés. — 1. A mire földünk tanít. — 2. A mit a Naptól tanulunk. — 3. Az alsó bolygók. — 4. Mars, Földünk kisebb kiadásban. — 5. Jupiter, a naprendszer óriása. — 6. Saturnus, a gyűrűs világ. — 7. Uranus és Neptun, a végvidéki bolygók. — 8. A Hold és a többi mellékplanéta. — 9. Meteorok és üstökösök, hivatásuk a naprendszerben. — 10. Más világok mint a miénk. — 11. Az apróbb csillagok és a csillagok eloszlása a térben. — 12. A ködfoltok: vajjon külső tejutak-e azok?

A kitűnően sikerült *műmellékletek* (egyet kivéve) Londonban készültek. Közöttük színes nyomásúak fekete alapon: Jupiter bolygó, Mars bolygó négy távcsövi képe, Mars térképe és Saturnus bolygó a gyűrűivel; fehér nyomásúak

fekete alapon : A csillagok mozgás-iránya a Rák (Cancer) és az Ikrek (Gemini) csillagképeiben és Messier 17-ik ködfoltja ; fekete nyomás fekete alapon : Az éggömb területarányos vetületben, a püszta

szemmel látható csillagokkal (az északi és déli félteke térképe, kettős lapon). E legutolsó tábla a „Franklin-társulat” nyomdájában készült, mely magát a munkát is kiváló díszszel állította ki.

APRÓBB KÖZLEMÉNYEK.

ÁLLATTAN.

(Rovatvezető : KRIESCH JÁNOS.)

(4.) A TÖLGY PHYLOXERÁJÁNAK (*Phylloxera Quercus*) szaporodásáról Balbiani* ki a szőlő phylloxeráját is igen behatóan vizsgálta, következő érdekes megfigyeléseket közöl. Az év bizonyos szakában a tölgylevelek allapján egy barna folt tűnik fel, melynek központját egy apró, halaványsárga álcza képezi. Mihelyt e kis állatok 1 mm. nagyságra nőttek, köröskörül petéket raknak le, melyekből keveset nap mulva hasonló álczák keletkeznek, s melyek a levélnék egy ép pontjára menve letelepednek. Rövid idő alatt ilyenformán a levél egész allapja benépesül szárnyatlan alakokkal. A nyár végén az álczák egy része a bábállapoton átésvén, szárnyas rovarrá alakul át. Az első, szárnyatlan nemzedéknél az ivarszervezethez tartozó három zacskó észlelhető, kettő megfelel a rovarok függelék-szervének, a harmadik fekvés és kifejlődés szerint a bursa copulatrixnak felel meg. Az előbbi kettőben egy homogen anyag észlelhető, az utóbbiban a petelerakás szakában spermatozoidák nem fordulnak elő s eszerint tehát szűz-szülés (parthenogenesis) forog fön. Eldöntendő azonban a szárnyas alakoknál islétező peték kérdése. E peték igen kevésé fejlettek ; azonfelül a szárnyas alakok elhagyják a tölgyleveleket, hogy másutt tojhassanak ; hogy hol ? az eddig nincs tudva. De a fogságban igen könnyen tojnak és teljesen sikerült a kibúvó alakok fejlődését

követni. Balbiani szeptember 12-én 20 szárnyas nőstényt fogott s egy palaczkba zárt friss tölgylevéltre helyezte. A kis állatok szípjukkal a levélbe szúrtak s vesztég maradtak. Más napon a levelen s az üveg falain szerte futkostak, s egy részök majd itt, majd ott, egy petét rakott le ; néhány rakásra rakta, mire az anyák elhaltak. E peték alakja olyan volt mint azoké, a melyeket a szárnyatlan alakok tojtak ; de nagyságuk kétféle volt. Az egyik nagyság 0.38 mm. és 0.19 mm., a másik 0.29 és 0.15 mm. volt. Rövid idővel a letojás után a kisebb peték barnás-vörös, a nagyobbak halaványsárga színt öltöttek. Tizenkettőnapra megkezdődött a kibúvás és a kisebb petékből vörösbarna, a nagyobbakból halaványsárga alakok keltek ki, az előbbiek hímek, a utóbbiak nőstények voltak ! — Azok a szárnyatlan alakok, a melyek a leveleken maradnak, bizonyos időben elköltöznek a levelekről s a fák galyain és ágain lefelé vonulnak, mi közben szél és eső nagy pusztítást visz végbe soraikban ; az élők kéregrepedésekbe vonulnak és itt letojnak. Nevezetes az a tény, hogy az embryonális állapot itt is 12 napig tart, hogy továbbá itt is kétféle alakok kelnek a petékből, melyek a szárnyas alakoktól származottaknak teljesen megfelelnek. A szűzenszülő álczáktól e hímek és nőstények nem csak kisebb voltak, hanem azáltal is különböznek, hogy sem szípjuk sem emésztő szervezeteik

* Ann. des sciences nat. XIX. 1875.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.